

Recenzja osiągnięcia naukowego i aktywności naukowej doktora Wojciecha Maciejowskiego, sporządzona na potrzeby postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego

1. Podstawa formalna recenzji

Recenzję sporządzono w związku z uchwałą Rady Dyscypliny Nauki o Ziemi i Środowisku Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 21 grudnia 2021 r., która działając na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 21 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r, poz. 1668 z późniejszymi zmianami), po zapoznaniu się z informacją o członkach komisji habilitacyjnej wyznaczonych przez Radę Doskonałości Naukowej (pismo Z6.4000.117.2021.4.EW, z dnia 29 listopada 2021 r., skierowane do Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego), w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego doktorowi Wojciechowi Maciejowskiemu, powołała mnie w skład komisji habilitacyjnej jako recenzenta dorobku i osiągnięcia naukowego kandydata.

Przy wykonywaniu recenzji wykorzystano następujące materiały i dokumenty, przekazane przez Kandydata:

- a. Wniosek doktora Wojciecha Maciejowskiego, skierowany do Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 25 września 2021 roku o o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku.
- b. Kopia odpisu dyplomu doktorskiego (wydany 21 września 2004 roku przez Radę Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie).
- c. Autoreferat Kandydata.
- d. Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.
- e. Monografia naukowa: Maciejowski Wojciech (2020). Zmiany krajobrazu południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej w XX i na początku XXI w. a aktualne założenia polityki rozwoju gmin (The landscape changes of the southern part of the Cracow-Częstochowa Upland in the twentieth and early twenty-first century and the current assumptions of the local commune development policy). Stron 381. Wydawca: Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków. ISBN: 978-83-64089-63-3.

f. Zestaw 55 publikacji w postaci cyfrowej w formacie pdf.

2. Ogólne dane o Habilitancie

Wojciech Maciejowski urodził się 18 lutego 1971 roku w Krakowie. W roku 1994 uzyskał dyplom magistra geografii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie pracy "Wybrane przemiany środowiska przyrodniczego w zlewni Raclawki i Szklarki na Wyżynie Krakowskiej" (promotor: dr hab. Krystyna German). Ponadto Wojciech Maciejowski ukończył drugie studia uniwersyteckie, uzyskując w 2000 roku dyplom magistra biologii, również na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie pracy "Wpływ cech pokrywy glebowej w poziomach ektohumusowych na rozmieszczenie fauny glebowej w Bieszczadach" (promotor: prof. dr hab. Stefan Skiba).

Cztery lata później, w 2004 roku, mgr W. Maciejowski uzyskał stopień doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii, nadany również Wydział Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego, na podstawie pracy "Wpływ cech środowiska przyrodniczego na rozmieszczenie wybranych grup chrząszczy (Coleoptera) w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej" (promotor: dr hab. Krystyna German).

Pracę naukową podjął Wojciech Maciejowski w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, początkowo jako asystent (w okresie od 1.01.1996 do 31.01.2007), a następnie na stanowisku adiunkta (od 1.02.2007 do 30.09.2017). Równolegle, od 1.10.2007 do 31.03.2017, był zatrudniony jako adiunkt w Katedrze Turystyki i Rekreacji Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w Tarnowie. Obecnie (od 1.10.2018) miejscem pracy doktora W. Maciejowskiego jest Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu (Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych, Uniwersytet Jagielloński), gdzie jest zatrudniony na stanowisku adiunkta.

Należy tu podkreślić, że jako wykładowca akademicki Habilitant związany był również z Wyższą Szkołą im. Bogdana Jańskiego (w latach 2002–2007), a także Politechniką Krakowską im. Tadeusza Kościuszki, w której rokrocznie (od roku 2006 r.) prowadził i prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku Architektura Krajobrazu. Interesującym epizodem zawodowym był również dwuletni okres pracy (1998–2000) w V Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie (będących jednym z najlepszych krakowskich liceów) jako nauczyciel geografii w tzw. klasach uniwersyteckich.

3. Ocena osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego

(według kryteriów art. 219.1., podpunkt 2a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce)

Monografia pt. "Zmiany krajobrazu południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej w XX i na początku XXI w. a aktualne założenia polityki rozwoju gmin" liczy 381 stron i obejmuje Przedmowę, dziewięć rozdziałów merytorycznych (w sumie 301 stron). Pozostałe strony to załączniki, spisy, wykaz literatury i streszczenie w języku angielskim.

Pierwszy rozdział, zatytułowany „Zmiany krajobrazu jako przedmiot badań” (38 stron), to bardzo podstawowy i klasyczny przegląd koncepcji dotyczących pojęcia krajobrazu i jego dynamiki (głównie zmian antropogenicznych). Przegląd generalnie bazuje na starszych koncepcjach, wielokrotnie przedstawianych w podręcznikach, natomiast nie odwołuje się do literatury najnowszej. Choć wspomina się o roli przepływów materii, energii i informacji (EMI), to brakuje bliższych odwołań do energetyki ekosystemów i krajobrazów. Generalnie opisuje się klasyczne ujęcia typologiczne, bazujące na kategoriach wydzielanych subiektywnie i nieostrych. Brak jest odwołań do literatury i koncepcji, próbującej przynajmniej ująć zagadnienia dynamiki krajobrazu w kategoriach ilościowych i mierzalnych. Ponadto Autor całkowicie pominął stosunkowo rozbudowane podejścia dotyczące analizy zmian struktury przestrzennej krajobrazu (w ujęciu kompozycji i konfiguracji) za pomocą wskaźników (tzw. metryk krajobrazowych).

W tekście tego rozdziału są także liczne sformułowania o charakterze uproszczeń, które – po głębszej analizie – budzą różne wątpliwości. Należy także wskazać, że wykresy (b) i (c) na rys. 1.2. są w oczywisty sposób błędne, gdyż sugerują przemiany „pod prąd” czasu. Ten błąd jest często powielany przy cytowaniu opracowania Formana i Godrona (1986).

Niezależnie od rozmaitych zastrzeżeń merytorycznych i formalnych co do zawartości tego rozdziału, należy podkreślić, że stanowi od wystarczająco dobrą bazę teoretyczną do dalszych rozważań oraz wystarczająco jednoznacznie definiuje aparat pojęciowy, który Autor stosuje w dalszych częściach opracowania.

Rozdział drugi, zatytułowany „Cele i metody badawcze”, liczy 30 stron i jest podzielony na trzy podrozdziały. W pierwszym przedstawiono cel pracy, który sformułowano następująco:

Głównym celem pracy było przedstawienie zasadniczych zmian w krajobrazie południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, które zaszły od przełomu XIX i XX w. do 2015 roku, w oparciu o konkretne przykłady zmian w obrębie wybranych elementów¹ krajobrazu. Drugim celem było wskazanie wybranych i możliwych do wykonania działań, leżących w gestii organów samorządowych (gmin), które mogłyby przyczynić się do wykorzystania niektórych zmian w trakcie realizacji założeń polityki rozwoju oraz pozytywnego wpływu

---

¹ Tu i w innych miejscach Autor używa terminu „element”. W przekonaniu recenzenta i zgodnie z najczęściej stosowanym podejściem, występującym w wielu podręcznikach, właściwym terminem byłby „komponent”.

na te zmiany, które są niekorzystne. Aby to osiągnąć, autor założył sobie kilka celów szczegółowych, a mianowicie:

- przedstawienie zmian czterech elementów krajobrazu (rzeźby terenu, stosunków wodnych, świata zwierzęcego i użytkowania ziemi),*
- określenie ich kierunku i stopnia nasilenia oraz wskazania ich przyczyn,*
- ukazanie wpływu tych zmian na funkcjonowanie innych elementów krajobrazu,*
- zbudowanie modelu wskazującego kierunki przepływu EMI, prowadzące do zmian krajobrazu,*
- ocena zmian z punktu widzenia gospodarki,*
- zarysowanie postaw i nadanie określonych kierunków postępowania w polityce rozwoju organów samorządowych (gmin), które mogłyby minimalizować negatywne skutki zmian zachodzących w krajobrazie, zwłaszcza tych powodowanych przez gospodarkę, a jednocześnie mogłyby dodatnio wpływać na jego odbiór wizualny.*

Należy zwrócić uwagę, że pierwszy cel ma charakter naukowo-poznawczy, podczas gdy drugi jest czysto aplikacyjny. Ponadto tak zarysowany cel poznawczy (wraz z jego uszczegółowieniami) jest bardzo ogólny, a jednocześnie stosunkowo mało precyzyjny. Co więcej, nie wskazuje na żadne ujęcia ilościowe i nie przedstawia hipotez, które można by poddać weryfikacji/falsyfikacji.

Warto też zwrócić uwagę na specyficzny dobór komponentów, których zmiany w czasie są podstawą analizy dynamiki krajobrazu. W przeciwieństwie do wielu innych prac, bazujących prawie wyłącznie na analizie zmian w pokryciu/użytkowaniu terenu, Autor zaproponował ujęcie znacznie bardziej kompleksowe, obejmujące także rzeźbę terenu i stosunki wodne oraz – co jest już zupełnym novum – zmiany w składzie gatunkowym i stosunkach ilościowych w obrębie wybranych grup zwierząt. Takie zestawienie badanych komponentów wprowadza niewątpliwie nową jakość do badań nad szeroko rozumianą synantropizacją krajobrazu.

Drugi podrozdział tego rozdziału to bardzo szczegółowy i interesująco zestawiony wykaz i charakterystyka danych oraz opis zastosowanych metod i metodyk analitycznych. Ta część pozwala czytelnikowi w sposób szczegółowy zrozumieć co Autor zrobił, w jaki sposób i jaki był cel konkretnej analizy. Ostatni fragment rozdziału to zestawienie publikacji dotyczących poszczególnych zagadnień, poruszanych w monografii. Choć Autor stwierdza, że *"przytoczona literatura i tak nie tworzy pełnego obrazu opracowań z zakresu zmian krajobrazu, lecz stanowi raczej wybór tych najważniejszych"*, to zdaniem recenzenta, pominięto w niej wiele wartościowych pozycji, m.in. takich autorów z ośrodka warszawskiego jak A. Affek, B. Degórska, J.M. Matuszkiewicz z zespołem, J. Solon, J. Wolski.

Kolejny, trzeci rozdział, liczący 50 stron, jest zatytułowany *Środowisko przyrodnicze obszaru badań*. Omówiono w nim położenie i granice obszaru badań, budowę geologiczną, rzeźbę, klimat, stosunki wodne, gleby, szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz przyrodnicze obszary

chronione. Jest to poprawnie wykonany, standardowy opis terenu badań, uwzględniający wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Wydaje się jednak, że jakość opisu poszczególnych komponentów jest różna. Zdaniem recenzenta (co wynika przede wszystkim z jego szczegółowych zainteresowań naukowych) charakterystyka szaty roślinnej jest bardzo pobieżna i opiera się na starych, częściowo już nieaktualnych danych i nieaktualnego nazewnictwa niektórych syntaksonów. Nie uwzględniono także regionalizacji geobotanicznej wg J.M. Matuszkiewicza, odwołując się jedynie do mniej szczegółowego podziału Szafera i Pawłowskiego.

Rozdział czwarty, liczący tylko osiem stron dotyczy ogólnych założeń polityki rozwoju gmin południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Jest to – i słusznie – bardzo skrótowe omówienie głównych typów zapisów w dokumentach planistycznych i strategicznych gmin. Autor tego specjalnie nie eksponuje, ale z zestawienia wynika, że większość tych zapisów ma charakter standardowy i bardzo ogólny, często odzwierciedlający „poprawność polityczną” dokumentów, a nie rzeczywiste potrzeby, szanse i możliwości obszaru.

Piąty rozdział rozpoczyna część wynikową monografii. Dotyczy zmian rzeźby terenu badań i obejmuje 34 strony. Podzielony jest na cztery logiczne części. Pierwsza z nich stanowi bardzo dobry przegląd klasyfikacji zmian rzeźby, druga to bardzo rozbudowany wykaz przykładów naturalnych i antropogenicznych zmian rzeźby na omawianym terenie. Trzecia część to propozycja modelu zmian rzeźby i ostatnia część to propozycje uwzględnienia zmienionej rzeźby w działaniach gmin. W stosunku do tego rozdziału mam pewne zastrzeżenia. Po pierwsze, zdecydowanie brakuje syntetycznych ujęć ilościowych, dających pogląd na poziom i intensywność przekształceń w czasie i przestrzeni. Po drugie, być może zbyt ogólnie potraktowano przekształcenia w wyniku działalności rolniczej. Co prawda Autor stwierdza, że większość teras rolnych powstała przed XX wiekiem, ale mimo to zagadnienie teras oraz zmian w wyniku erozji powierzchniowej mogłoby zasługiwać na baczniejszą uwagę.

Kolejny, szósty rozdział dotyczy zmian stosunków wodnych i liczy 48 stron. Przedstawiono w nim w bardzo interesujący sposób zmiany zwierciadła wód podziemnych, wydajności źródeł i długości sieci hydrograficznej. W części początkowej rozdziału, przy omawianiu działań powodujących pogorszenie jakości wody nie wspomniano o spływnie rozproszonym z pól uprawnych oraz nie uwzględniono zanieczyszczeń biologicznych. Nie ma to większego znaczenia, gdyż zagadnienia jakości wody nie były dalej analizowane, ale dla porządku należało o tym wspomnieć. Szczególnie interesująca jest interpretacja powierzchniowa zmian zwierciadła wód podziemnych, choć zabrakło informacji na temat zastosowanej metody interpolacji danych punktowych.

W siódmym rozdziale, liczącym 42 strony, przeanalizowano zmiany pokrycia i użytkowania ziemi. Poza stwierdzeniami natury ogólnej niezmiernie interesujący i wartościowy poznawczo jest szczegółowy opis sekwencji zmian i ich przyczyn, poparty mapami pokrycia terenu trzech kwadratów testowych w czterech przekrojach czasowych. Choć w rozdziale zamieszczono sporo szczegółowych danych liczbowych, Autor nie zdecydował się – a szkoda – na

przeprowadzenie pogłębionej analizy. Z punktu widzenia zainteresowań recenzenta szczególnie wartościowe mogłoby być opracowanie trzech zagadnień: (a) zmiany kompozycji krajobrazu przedstawione za pomocą metryk krajobrazowych, (b) macierze przejść między poszczególnymi kategoriami pokrycia terenu, (c) zależność między położeniem w rzeźbie a trwałością użytkowania rolnego i leśnego.

Rozdział ósmy, obejmujący 32 strony, poświęcony jest przemianom świata zwierzęcego. Jego konstrukcja i sposób opracowania danych są całkowicie odmienne od rozdziałów poprzedzających. Przede wszystkim analiza bazuje na szczegółowych danych dotyczących wybranych grup chrząszczy, zebranych na 14 powierzchniach, oraz na danych literaturowych dotyczących innych grup zwierząt. Kolejna specyfika tego rozdziału związana jest ze sposobem analizy danych. Zastosowano bowiem liczne miary ilościowe, opisujące zgrupowania systematyczne owadów. Zastosowane wskaźniki są standardowe, powszechnie stosowane w badaniach entomologicznych, natomiast interesujące i niestandardowe jest powiązanie zmian wartości wskaźników ze zmianami pokrycia/użytkowania terenu. Mniej uwagi poświęcono innym grupom systematycznym zwierząt, opierając się prawie wyłącznie na danych publikowanych. Czytając tę część rozdziału można mieć pewien niedosyt, gdyż nie widać klucza, według którego uwzględniono lub pominięto określone grupy systematyczne i/lub znane zjawiska/procesy obecnie kształtujące faunę. W szczególności nie uwzględniono zmian w ornitofaunie (choćby w ostatnich latach, wykorzystując dane z Państwowego Monitoringu Środowiska), zbyt krótko i zdawkowo wspomniano o ekspansji gatunków z południa Europy oraz zupełnie pominięto zagadnienie dynamiki gatunków zwierząt, związanych ze specyficznymi siedliskami, a chronionymi w ramach systemu Natura2000.

W końcowych partiach rozdziałów wynikowych 5-8 występują powtarzające się segmenty o identycznej konstrukcji, które obejmują kolejno: ocenę zmian, model przemian i sugestie działań, które mogą lub powinny podejmować gminy w celu minimalizowania negatywnych skutków antropogenicznych zmian omawianych komponentów środowiska przyrodniczego. Mam do tych segmentów pewne uwagi.

Po pierwsze, w ocenach zmian stosuje się wartościowanie (zmiany korzystne lub niekorzystne). Nie zawsze jest jednak jasne, z jakiego punktu widzenia dokonywana jest taka ocena. Czasami stwierdzenia takie są jednoznaczne - np. zmniejszanie się bogactwa gatunkowego lub liczebności poszczególnych gatunków jest niekorzystne z punktu widzenia tej grupy systematycznej i ogólnego bogactwa fauny. Ale już stwierdzenie, że wzrost lesistości i wzrost mozaikowatości krajobrazu jest zasadniczo korzystny wymaga głębszej refleksji (choć elementy uzasadnienia takiego poglądu są zamieszczone w odpowiednich partiach pracy).

Po drugie, zdaniem Autora zamieszczone modele są modelami zmian danego komponentu. Ja tak nie uważam. W moim przekonaniu są to bardzo proste, jakościowe model powiązań między danym komponentem (a nie jego zmianami) a innymi komponentami środowiska i działalnością człowieka. Takie modele pasują zasadniczo do każdego terenu i nie wnoszą wiele do naszego rozumienia zmian komponentu na obszarze badań. Typy relacji (oznaczone

literami) są oczywiście poprawne i logiczne, oraz opisują możliwe ścieżki zmian komponentu w ujęciu przyczyna-skutek, ale nie wyczerpują wszystkich występujących powiązań. Można także mieć wątpliwości, czy przypisane typom relacji kategorii EMI (przepływy energii, materii i informacji) są zawsze dobrane poprawnie.

Po trzecie, segmenty dotyczące sugestii działań dla gmin są logiczną konsekwencją przeprowadzonej wcześniej oceny zmian jako korzystnych lub niekorzystnych. Autor proponuje wiele działań (często niskokosztowych lub bezkosztowych), które są realne do wykonania i wpisują się w cele polityki rozwojowej gmin. Te części pracy, gdyby rzeczywiście dotarły do zainteresowanych samorządów, mogłyby mieć duże znaczenie dla poprawy stanu krajobrazu w skali lokalnej i regionalnej.

Ostatni rozdział merytoryczny pracy, liczący 7 stron, zatytułowany jest „Podsumowanie i wnioski”.

W tekście Autor stwierdza, że jego praca ma cztery wymiary: teoretyczny, metodyczny, regionalny i praktyczny. Najmniej przekonująca jest część pierwsza - teoretyczna. Autor dokonał przeglądu niektórych koncepcji dotyczących wybranych zagadnień krajobrazowych. Wbrew jednak zapewnieniom nie uporządkował terminologii, tylko ją przedstawił i wybrał do dalszego zastosowania to, co było mu potrzebne.

Wyniki pracy zostały przedstawione w postaci dwunastu „konkluzji”. Należy jednak stwierdzić, że pięć pierwszych z nich to dość oczywiste stwierdzenia, które stanowią wręcz fundament większości poprawnie zrealizowanych prac krajobrazowych. Dobrze jednak, że znalazły one potwierdzenie w wynikach pracy.

Następne konkluzje łączą w sobie podsumowanie wyników i wnioski. Zastosowane sformułowania w sposób syntetyczny przedstawiają główne wyniki pracy w odniesieniu do poszczególnych analizowanych komponentów. Do istotnych wniosków należy m.in. wskazanie tych uwarunkowań naturalnych lub antropogenicznych, które w decydujący sposób wpłynęły na przemiany konkretnych komponentów środowiska przyrodniczego.

W podsumowaniu oceny monografii pt. "Zmiany krajobrazu południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej w XX i na początku XXI w. a aktualne założenia polityki rozwoju gmin" jako osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego można stwierdzić co następuje:

- jest to praca klasyczna, jedna z niewielu już prac habilitacyjnych, przygotowanych w postaci tradycyjnej i wszechstronnej monografii naukowej;
- na tak rozbudowaną, wielowątkową monografię składają się partie opracowane lepiej i gorzej. W recenzji zwrócono uwagę głównie na zagadnienia słabiej przedstawione, dyskusyjne lub wątpliwe;
- w pracy wykorzystano bogatą literaturę przedmiotu, ale głównie starszą. Spis publikacji liczy 862 pozycje, z czego tylko 58 to dzieła opublikowane po roku 2014 (co stanowi niecałe 7 % wszystkich pozycji);

- praca bazuje na szczegółowych analizach zmian w poszczególnych obiektach. Wyniki tych analiz są podstawą do tworzonych uogólnień. Słabszą stroną pracy są ujęcia syntetyczne i liczbowe, co utrudnia porównania z innymi obszarami (takich porównań generalnie brakuje w ocenianej monografii).

Oceniając monografię jako całość należy stwierdzić że – mimo pewnych usterek i braków - jest to bardzo dobra praca. Autorowi udało się zrealizować wszystkie założone na początku cele i przedstawić wszechstronny i zaskakująco interesujący obraz przemian wybranych komponentów środowiska przyrodniczego. Całość została umieszczona w głównym nurcie badań nad krajobrazem i stanowi umiejętne połączenie naukowej wiedzy geografa fizycznego i wiedzy biologa ze wskazaniem praktycznymi dla planisty przestrzennego.

4. Ocena aktywności naukowej Habilitanta

(według kryteriów art. 219.1., podpunkt 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce)

Aktywność naukowa może być oceniana według różnych kryteriów, spośród których do najważniejszych należy m.in.: (a) efektywność publikacyjna, (b) udział w konferencjach naukowych, (c) udział w realizacji projektów badawczych, (d) współpraca międzynarodowa.

Habilitant podaje dorobek publikacyjny, obejmujący 83 prace naukowe (w tym 5 monografii, 16 rozdziałów w monografiach, 53 artykuły naukowe, w tym 37 oryginalnych, a ponadto 9 encyklopedycznych), z których 55 ukazało się po obronie doktoratu. Dorobek uzupełnia 35 streszczeń konferencyjnych oraz 20 publikacji popularnonaukowych. Zdaniem Habilitanta publikacje te, wykonane samodzielnie lub w różnych układach autorskich, można pogrupować w następujące wątki tematyczne:

1. Zmiany użytkowania ziemi w Karpatach – przyczyny i skutki;
2. Zmiany krajobrazu na obszarach polarnych i wysokogórskich związane z procesami globalnego ocieplenia klimatu;
3. Problemy regionalizacji fizycznogeograficznej;
4. Wpływ parametrów środowiskowych na bioróżnorodność chrząszczy w krajobrazach gór i wyżyn;
5. Środowisko geograficzne obszaru Bliskiego i Dalekiego Wschodu;
6. Interakcje środowisko przyrodnicze (krajobraz) a turystyka;
7. Wykorzystanie środowiska przyrodniczego w dydaktyce szkolnej na różnych poziomach nauczania.

Habilitant w swoim omówieniu stosunkowo równo rozdzielił swoją uwagę na powyższe wątki, traktując wszystkie jako podobnie ważne. Jednak zdaniem recenzenta wartość naukowa i istotność wpływu na rozwój wiedzy naukowej poszczególnych tematyk badawczych jest wyraźnie różna. Na pierwszym miejscu należy postawić publikacje

dotyczące Spitsbergenu. Co prawda, żadna nie jest jednoautorska, a rola Habilitanta w pozostałych jest bardzo różna, ale jednocześnie stanowią one przykład poprawnej i interesującej współpracy różnych specjalistów. Wnoszą one niewątpliwie nowe informacje dotyczące stanu i zmian bioty i krajobrazu, jako konsekwencji globalnych zmian klimatycznych. Na uwagę zasługuje również fakt, że publikacje te powstały w wyniku prac terenowych, prowadzonych w ramach ekspedycji finansowanych z dwóch projektów badawczych (Grant nr PBZ-KBN-108/P04/2004 - Struktura, ewolucja i dynamika litosfery, kriosfery i biosfery w europejskim sektorze Arktyki i Antarktyki – ZAMAWIANY 2004-2007 - kierownik projektu prof. dr hab. Aleksander Guterch oraz Projekt nr 2441 Southeastern Spitsbergen landscape-seascape and biodiversity dynamics under current climate warming – 2016 - kierownik dr Krzysztof Ostafin, finansowany przez The Prince Albert II of Monaco Foundation). O roli i odbiorze tych publikacji świadczy liczba cytowań. W wykazie Web of Science jest 7 pozycji i wszystkie dotyczą tej tematyki, a ich ogólna liczba cytowań wynosi 41. Natomiast według Google Scholar publikacje dotyczące Spitsbergenu są cytowane 95 razy, co stanowi ponad 42 % wszystkich cytowań Habilitanta.

Druga tematyka badawcza, ujęta przez Habilitanta w dwóch wątkach (Zmiany użytkowania ziemi w Karpatach – przyczyny i skutki; Wpływ parametrów środowiskowych na bioróżnorodność chrząszczy w krajobrazach gór i wyżyn) dotyczy ogólnie dynamiki środowiska przyrodniczego gór i wyżyn, ze specjalnym uwzględnieniem naturalnych i antropogenicznych uwarunkowań zmian użytkowania ziemi i zgrupowań chrząszczy. Te dwie tematyki (rozdzielone w wykazie przez Habilitanta) są ściśle ze sobą powiązane i nawiązują jednocześnie do osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego. Zmiany w środowisku przyrodniczym, a w szczególności zmiany pokrycia i użytkowania terenu, to tematyka badawcza stosunkowo popularna wśród polskich geografów i ekologów krajobrazu. Pod tym względem prace - szczególnie wcześniejsze, opublikowane do 2010 roku - mieszczą się w głównym nurcie badań. Weszły one do obiegu naukowego, przede wszystkim w Polsce, o czym świadczy ponad 60 cytowań wg Google Scholar (ponad 28 % wszystkich cytowań w GS).

Publikacje reprezentujące pozostałe wątki tematyczne, choć interesujące, nie mają już takiego znaczenia.

Habilitant wziął czynny udział w 40 konferencjach (z czego 8 przed uzyskaniem stopnia doktora). Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant wziął udział w 32 konferencjach, przy czym na 24 przedstawił co najmniej jeden referat lub poster. Cztery z tych konferencji miały charakter międzynarodowy, z czego trzy odbyły się za granicą. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w przypadku czterech konferencji krajowych dr W. Maciejowski był członkiem komitetu organizacyjnego.

Przez cały dotychczasowy okres swojej aktywności naukowej Habilitant nie był kierownikiem żadnego projektu badawczego, finansowanego przez NCN (lub wcześniej istniejące organy). Był natomiast wykonawcą w trzech projektach badawczych, z czego dwa (wspomniane wcześniej) dotyczyły Spitsbergenu, a trzeci to grant nr

0324/NPRH4/H1a/83/2015 (Opracowanie interaktywnej bazy danych społeczno-gospodarczych dla Galicji i Śląska Austriackiego w latach 1857–1910), realizowany w latach 2015-2021 pod kierunkiem dr Krzysztofa Ostafina.

Ostatnia część oceny istotności działalności naukowej dotyczy współpracy międzynarodowej. Pod tym względem zaangażowanie Habilitanta jest bardzo skromne. Odbył tylko dwa staże naukowe za granicą, przy czym pierwszy (miesięczny, na Aegean University w Mytilenie), odbyty jeszcze przed doktoratem, był związany z badaniami, których efektem są 4 wydane publikacje. Drugi pobyt, tygodniowy, to staż naukowy na Université Blaise Pascal w Clermont-Ferrand, o charakterze naukowo-dydaktycznym w ramach programu Socrates-Erasmus. Jego najważniejszym efektem było nawiązanie bliższych kontaktów z szeregiem pracowników naukowych.

5. Wniosek końcowy

Pozytywnie opiniuję przedłożone do oceny osiągnięcie naukowe doktora Wojciecha Maciejowskiego uznając jego wysoki poziom merytoryczny i metodyczny (mimo pewnych uwag krytycznych zawartych we wcześniejszych częściach recenzji). Podjęty w monografii przez Habilitanta problem dobrze wpisuje się we współczesny nurt badań nad przemianami środowiska (krajobrazu) w wyniku oddziaływań antropogenicznych.

Osiągnięcie naukowe Habilitanta świadczy o jego samodzielności i dużym zaangażowaniu w prowadzone prace badawcze. Wraz z dorobkiem dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim świadczy o zdolności do pracy w charakterze samodzielnego pracownika naukowego. Dlatego też stwierdzam, że dr Wojciech Maciejowski spełnia wymogi stawiane kandydatom w postępowaniu habilitacyjnym zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 478 z późniejszymi zmianami).

Zestawiając wszystkie składowe dorobku naukowego i biorąc pod uwagę spełnienie przez niego kryteriów formalnych wnoszę o dopuszczenie doktora Wojciecha Maciejowskiego do dalszych etapów procedury habilitacyjnej.

Warszawa, 23 kwietnia 2022 r.

